

samt Raadmands-Embederne forenes". Paa samme Vis nedlagdes efterhaanden i de fleste Købstæder de kongelige Raadmands-poster, og Borgmesteren stod alene tilbage som Magistratsperson, samtidig med at det nu i Stedet for en af Byens Borgere var Indehaveren af Byfogedembedet, hvem Stillingen overdroges.

En Borgmesters Stilling og Gerning før og efter Købstadkommunalloven er væsentlig og afgørende forskellig. Magistraten var hidtil eneste Styrrer af Købstadens Kommunalvæsen under Kontrol af Stiftamtmanden (Instr. 5te Juli 1690 og 5te Januar 1722), siden under Kontrol og Overbestyrelse af Amtmanden (Ref. 21de Juni 1794). Refstr. af 2den Marts 1787 anordnede en Art kontrollerende Myndighed ved eligerede Borgere (valgte af Byens ejendomsbefiddende og med Borgerstab forsynede Indbyggere, mellem de af Magistraten indstillede Personer), hvis Betænkning skulde indhentes over de ud over det ordinære forefaldende Udgifter. De eligeredes Myndighed udvidedes ved Instruks 30te Oktober 1817 til at omfatte Revision af Regnskaberne m. m. samt til aarlig, efter Tilfaldelse, med Borgmesteren at overlægge de Arbejder, som i Aarets Løb bør foretages, ligesom de endvidere fik Ret til med Frimodighed, men iagttagende den Sømmelighed og Agtelse, som de skyldte den af Kongen indfattede Øvrighed, at fremsætte for Borgmesteren saadanne Forslag, som de maatte anse at være til Byens sande Gavn og Bedste. Dette Forhold bestod indtil Anordning angaaende Købstædernes økonomiske Styrelse af 24de Oktober 1837, ved hvilken indførtes en Borgerrepræsentation, frit valgt af Borgerne (Ejere af en Ejendom over en vis Værdi, og som havde erhvervet Borgerstab og aflagt Borgered), hvilken Repræsentation for Købstadens økonomiske Anliggenders Vedkommende stilledes som en Borgmesteren fideordnet Myndighed, saaledes at Borgmesterens Beslutninger skulde have Repræsentationens Samtykke. Kunde Enighed ikke opnaas mellem de to Myndigheder, skulde der „anstilles en mundtlig Konference“, og hævdedes heller ikke her Me-

ningsforskellen, blev Sagen at indstille til Rancelliets Afgørelse. Lov af 31de Marts 1860 udvidede Valgretten til Borgerrepræsentationen ved Indførelse af de nu for Valg til Byraadene gældende Bestemmelser, og Lov af 23de Januar 1862 indførte en Overgangsbestemmelse, hvor man brød med det bestaaende Lokammersystem, dog uden helt at opgive dette, idet der indførtes Fællesmøder mellem Borgmester og Borgerrepræsentation og bestemtes, at ved Afgivelse af tre Fjerdedele af Borgerrepræsentationens Stemmer for en Sag var denne vedtagen, uanset at Borgmesteren ikke havde afgivet sin Stemme derfor.

En Borgmester var saaledes — for en Del Byers Vedkommende i Begyndelsen sammen med fgl. Raadmænd, siden alene — den eneste Leder og Styrrer af Købstadkommunens Anliggender, Redskabet for Statens direkte og uindskrænkede Styrelse af Kommunen; i en Tid var der ved hans Side stillet en raadgivende Institution, som fra 1837 udvidedes til at være en paa de økonomiske Omraader med ham fideordnet Faktor, saaledes at Borgmesteren blev det ene selvstændige Led af et Lokammersystem og samtidig den, der skulde gennemføre alle tagne Beslutninger. Med dette brød Lov af 16de Maj 1868 fuldstændig. Ved Gennemførelse af Etammersystemet blev Borgmesteren et enkelt blandt Byraadets Medlemmer, kun med de særlige Rettigheder og Pligter, at han som Formand leder Forhandlingerne, at han i ganske særlige Tilfælde (§ 12) kan sætte en Beslutning midlertidig ud af Kraft for at indberette den til Ministeriet, og at han udfører de af Byraadets Beslutninger, som ikke henhøre under de staaende Udvalgs Forvaltning (§ 5). Der er da ej heller under Forhandlingerne om Købstadkommunalloven fremkommet nogen Tanke om, at de Bestillinger, som ved denne ere paalagte Borgmesteren, under den senere Udvikling vilde kunne give Anledning til Dprettelse af særlige Embeder. Tværtimod udtales det i Landsstingsudvalgets Betænkning (Tillæg B. 1867—68, Sp. 37), at naar der i enkelte Byer kunde udtales Frygt for mindre til-